

Петроградъ 11. srpna n. st.^a 1916^b

Pane profesore,

prijďte sem, a to co nejdříve a rozhodně.

Je toho třeba jednak k vůli *Vám osobně*, jednak v zájmu celé národní věci.

Ve Vašem osobním zájmu potud, abyste svým osobním zakročením aspoň částečně rozptýlil řadu pochybností proti Vám, zde houževnatě různými lidmi rozšiřovaných. O agitaci Dědinově, která dosahuje velmi neslušných rozměrů, jste snad slyšel. My ze své strany děláme proti tomu, kolik můžeme, ale přímě zakročení bylo by lepší. Jsem přesvědčen, že byste mnohé mohl urovnat právě přímým vystoupením, nehledě na to, že právě Vás nemají rádi.

Ale ještě větší důležitost příkládám tomu, abyste přijel sem v zájmu celku. Oceňuji velmi dobře, že není to příjemná věc, čistit *ten Augiášův chlév české domácnosti*^c na Rusi. Ale třeba něco dělat, třeba zde rychle pomoci, a na to Dürich sotva stačí.

Je zde již měsíc, a teprve teď začíná se kývat. Člověk dobrých úmyslů, ale chybných kroků, a to až příliš důsledně. Teprve teď, když vyčerpal všechny své možnosti a *nadělal zde mnoho zbytečností*, začíná se opravdu radit s námi, a mám sice radost, že se to v posledních dnech pohnulo, ale zase nemám plnou víru, že by v tom zmatku on byl schopným kormidelníkem. A tak ty věci nechávat nelze!

Vylíčím krátce situaci.

Svaz a jeho kijevská [s]práva zklamala více, než jsme čekali. Byl jsem v Kijevě^d teď asi týden a viděl jsem, že skoro nic za 3 měsíce *neudělali*, leda že vnesli mnoho zmatku do našich řad, jmenovitě do řad zajatců a dobrovolníků. Hrozí to propuknutím zmatků, a to víte, co by to mohlo znamenat.

Houževnatě nynější správce vojenského odboru, *T u č e k* (!) trvá na př. na tom, aby důstojníci byli přijímáni do vojska jen na položení nižších činů.^e Následkem toho spousta lepších důstojníků, přes 100, odešla do srbského oddílu. Odtud zahájili proti Svazu a vůbec české akci takovou konkurenční palbu a agitaci po jednotlivých táborech, že ze všech přicházejí poplašené zprávy. Bylo by to možno odstranit tím, že by důstojníci byli přijímáni jako důstojníci, generální štáb to ochotně přijímá, ale Tuček se nepoddává.

V družině od bývalých důstojníků jsem slyšel, že to dělá na ně divný dojem a že nerozumějí, komu chce Tuček vlastně prospěti. S Tučkem mají mnoho osobních nedorozumění.^f Teď jdou ve správě Svazu částečně na ústupky a říkají, že to důstojnické ustanovení platí pro brigádu, a dále že se mohou instrukce změnit, ale to říkají jen ve spolcích, kde se potkávají s námitkami, a dál nedělají nic.

Vojsko trčí asi při 2 000 dobrovolníků, sehnaných většinou ještě, starou správou Svazu, a dál se nemůže rozšiřovat, protože se nepostarali zavčas o kasárna pro nové.

V samých kasárnách v Kijevě jsou také divné pořádky, ale to konečně jest odpustitelné nebo odstranitelné pouhým vojenským opatřením a Organizaci nic do toho.

Na *agitaci pro vojsko teprve nedávno bylo vystaveno ani ne 10 agitátorů*, kdežto by jich sotva 50 stačilo, a je možno je nalézt mezi bývalými důstojníky, jako je tam našli Srbi.

Osvobozování zajatců a umísťování na právech svobodných lidí také již třetí měsíc stojí, ačkoli teď gen[erální] štáb dělá stále menší obtíže.

To jsou hlavní body činnosti Svazu, kde se hříšně vede hospodařství, které nevím, jak nazvati.

A politicky Svaz na tom není lépe. *Naše politika zde v Rusku* musí býti přece založena na důvěře nejen společenských, ale i, a hlavně vladních kruhů. Proti tomu nynější správa v osobách Vondráka, Tučka a snad i třetího, jak bylo nám důvěrně řečeno a jak bylo opětovně Dürichovi potvrzeno (v jiných psaních budu nazývati stařík pro vyhnutí všelijakým poznámkám), jsou pod policejním podezřením a úřady – zahraniční a vojenský – nás přímo vyzývají, abychom učinili pořádek, jinak že budou jednati se Svazem podle důvěry, jakou mají k jeho „zapravilam“. ^g

Ale co se týče *Vondráka*, tedy výtky proti němu vycházejí z jeho kijevské politiky, ukrajinofilsky zabarvené a také prý *protirusky*. Měl se vyslovit, že jen v krajním případě je pro součinnost s Ruskem. To víte, jak to ruské úřady oceňují. ^{ch} Vláda vidí v něm naprosto nespolehlivou osobnost politicky, a v tom smyslu byla *poslána ministerstvem vnitra zpráva vojenskému úřadu*. Také zahraniční úřad, jak jsme důvěrně zjistili, žádal o zakročení proti nynějším řidičům Svazu, protože prý zajatci těžce nesou jejich činnost.

Vondráka v celku znáte a dovedete ocenit možnost jeho hříchů. Není ani tak zlý, a jako lehkomyšlný politik, příliš samolibý, než aby mohl býti kritickým vůči sobě i druhým. *V podstatě ve Svazu dnes panuje Tuček*.¹

My jsme na sjezdě chtěli přijat Vondráka do správy, ale Tučka jsme chtěli vůbec vyhodit. Tehdy se spojil Tuček, jinak protivník Vondrákův, který cítil, co chceme, s Vondrákem, jemuž nabídl předsednictvo, (Vondrák odmítl naši nabídku na členství ve správě, prohlásiv, že chce býti buďto chozjajin položenija² nebo že se zřekne činnosti) a tak obě skupiny společně prorazily, když si byly před tím nadělaly – řadu hlasů – v Kijevě na př. neprávem.

Teď ovšem je marno bědovat, ale třeba se starat, jak chybu napravit, protože všude je chuť k práci, zvláště mezi zajatci.

My v Petrohradě a lepší živoly v Moskvě na počátku nechtěli jsme s nynější správou nic mít. Prodělali jsme příliš hluboké mravní pokoření a jsou mezi námi lidé příliš malo zvyklí na špinu veřejného života, že nechtěli spolupracovat tam, kde vede hlavní slovo člověk, který přímo prohlašuje, že se spojí i s ďáblem, aby dosáhl toho, co za dobré uznává (Tuček). (*Svazu jsme ovšem touto abstinencí neprospěli*, ale situace byla taková, že bylo těžko ukládat si tolik mravního sebezapření.)

Ale teď, když jsme viděli, že věci stojí zle,^k když jsme slyšeli stížnosti úřadů, jsme se rozhodli *nabídnout svou spolupráci Svazu, ovšem žádali jsme některé věcné nápravy*. Na osobní jsme prozatím nepomýšleli, s výjimkou Tučka, který mohl býti odstraněn

jmenováním gen. Červinky pověřeným ve vojenských věcech. S takovým plánem jsem jel do Kijeva, kde jsem měl starost o bratra.

Ale, když jsem se vrátil, našel jsem situaci změněnou potud, že úřady (zahraniční a vojenský) naléhavěji vybidly Düricha, aby udělal pořádek v osobním zastoupení Svazu.

Jednáme tedy teď s Dürichem a *Vondrákem, který právě je zde*, aby Vondrák odevzdal svoje věci ve Svazu Dürichovi. Výsledek je neurčitý. Vondrák v prvé chvíli demisi slíbil, ale teď se trochu kývá, hlavně pod vlivem *Pučalkovým*, který svoji osudnou úlohu hraje dále jako petrohradský zástupce kijevské správy Svazu, jíž dodává informace stejné ceny, jako je dodával kdysi petrohradské správě, až byla nucena se ho odříci.

V takových poměrech má stařík Dürich ujeti se vlády silnou rukou. Můžete si představit, jak mu svědčí ta úloha. Snašíme se ho podporovati se všech sil, ale teprve v poslední době začínáme se trochu uplatňovat. Nu, snad bude lépe.

A to jsou s ním všelijaké trampoty. Vzal si do hlavy, když přijel, že bude naprosto samostatným ambasadorem. Dobře, my mu chtěli pouze být k službám a jinak, ať si dělá, co za dobré uzná. Ale začali k němu až příliš často chodit pánové Koníček a Štěpánek, což nás trochu ochlazovalo. Řekli jsme své mínění a čekali trpělivě dále. Dürich jednal samostatně, chodil s Herucem, Koníčkovým spojencem s charvatské strany, ale teď již z toho vychladl. Když jsem přijel z Kijeva, byl jsem asi 14 dní pryč – našel jsem změněnou situaci. Již nás volal na porady, a teď to ženeme parou, protože všichni čekají od Düricha nápravu, a on za měsíc neudělal nic.

S jeho francouzským vojskem je to choulostivé potud, že nemá míry pro svá slova, když brání francouzský projekt. V řeči v zahraničním úřadě i s důstojníkem gen[erálního] štábu řekl dosti okatě, že mu hlavně záleží na odpravení našich vojáků na francouzský front. Bojím se, že za nedlouho budou ho na základě jeho projevu považovat jen za francouzského vojenského agenta, a ne za zástupce česko-slovenského národa, domáhajícího se samostatnosti. Slyšeli jsme již takové poznámky.

Ačkoli dosud v celku slibují podporu jeho snahám, přece jen nejsem jist úspěchem ve věci francouzské. Potřebují českých vojáků i zde a potom není dosti politické tak strašně vystavovat zájem o přízeň Francie a při tom zapomínat, že v prvé řadě nám musí jíti o zájem Ruska. A to nedovede dobrák jinak a zažraný rusofil Dürich vyslovit. Trampoty jsou s ním.

Abych končil : bylo by velmi záhodno, abyste napsal Dürichovi delikátní psaní, jaké taktiky by měl užívat, ale tak, aby v tom necítil učitele. A propos, zajímalo by mne vědět, zda jste psal o Dürichovi ruskému zahraničnímu úřadu a jakým tonem. Pamatujte, že takové věci se dostávají na veřejnost a jsou-li příliš upřímně vysloveny, mohou působit nedorozumění.

Bylo by také záhodno, abyste projevil *vůči Svazu zájem o to*, jak upravili některé bolavé otázky (důstojnickou, kolik osvobodili, kolik získali do vojska, třeba na základě Vám došlých stížností, aby věděli, že se o ně zajímáte, bude to působit mravním tlakem na veřejnost, takže to také prospěje věci.

A můžete-li, *přijďte brzy*, nebo aspoň pošlete sem kategorický projev, že sem přijedete a kdy asi budete moci přijet. Jinak proti Vám zde bude příliš mnoho klepů.

Částečně na jejich paralyzování tiskneme v Českoslováku články o Vašich česko-ruských stycích, které místy chtěli zneužít, jako by v nich bylo nepřímo útočeno proti Dürichovi.

Pojede-li sem Milan Štefánik, dejte mu písemný projev, že je skutečně zástupcem Česko-slovenského zahr[aničního] komitétu. Důležité! Kdy dostaneme od Vás pro Rusy upravenou Vaši francouzskou brošuru o česko-slovenském státě a řešení rakouské otázky ?

... Končím, protože za krátko odjíždí zvláštní příležitost, po které Vám toto psaní posílám.

Váš oddaný

Bohdan Pavlů

DOPIS

AÚTGM, f. T. G. Masaryk, sign. V-V-8-1/6, k. 275. Originál, strojopis. Diakritická znaménka jsou dopisována ručně. Záhaví: РЕДАКТОРЪ, газ. ЧЕХОСЛВАКЪ, Бассейная 6, БОГДАНЪ ИВАНОВИЧЪ ПАВЛУ.

- a – Nového stylu, tj. podle gregoriánského (současného) kalendáře. Starý (juliánský) kalendář se oproti kalendáři gregoriánskému ve 20. a 21. století opoždjuje o 13 dní.
- b – Na okraji Masarykovou rukou připsáno: obdržel 29, 18 dní. Obsírně odepsal 30/8.16.
- c – Slova „české domácnosti“ jsou vepsána rukou.
- d – Slova „v Kíjevě“ jsou dopsána rukou místo původního „tam“.
- e – Nižšíje činy (v carské armádě) – poddůstojníci, resp. mužstvo.
- f – Tato věta je připsána na okraji rukou.
- g – Pohlavárům (rusky).
- h – Druhá část věty je dopsána rukou.
- ch – Text „a také prý protirusky. Měl se vyjádřit, že jen v krajním případě je pro součinnost s Ruskem. To víte, jak to ruské úřady oceňují“ je připsán rukou na okraji.
- i – Rukou na okraji připsáno: jinak proti vůli Vondrákově.
- j – Pán situace (rusky).
- k – Slovo „zle“ dopsáno rukou.
- l – Česká družina – dobrovolnická jednotka složená původně z Čechů a Slováků – ruských občanů, později do ní byli přijímáni i Češi a Slováci – zajatci rakousko-uherské armády.

T. G. Masaryk B. Pavlů
[Londýn], 30. srpna 1916

/92

Telgr 30/8 Pavlů

Conférez avec Stefanyk dilez lui tout que écrivez. Je telegrafiaes Vondrák me Stefanik a ma confiquce absolute armée en France est une arde pour Russie car France procures equipement. Russie a beaucoup de soldat, France manque¹<?> Espere que mettraz avec Stefanik en ordie ancune abstention des Svaz² muis<?> cooperez Lettre suit.^a